

نشریه ۱۴۰۱۰

کاستی‌ها و مشکلات موجود در صنعت اسباب‌بازی (نظام مسائل) / اسفند ۱۴۰۰

تحلیل بازار توسط شورای نظارت بر اسباب‌بازی

صنعت اسباب‌بازی یا بهتر بگوییم بازار اسباب‌بازی در ایران، دارای کاستی‌ها و معضلاتی است. برای رسیدن به صنعت و بستری امن و قابل اعتماد برای تولید و عرضه مطمئن کالا، این مشکلات و موانع باید برطرف شوند. مواردی که در ادامه می‌آید مهم‌ترین چالش‌های سالهای اخیر در زمینه صنعت اسباب‌بازی است که در پی پژوهش‌های انجام شده در ایران مطرح است:

نبوددانش تخصصی و داده‌های قابل اتکا: گردش اطلاعات در صنف اسباب‌بازی محفلی، توام با برداشت‌های شخصی و تجارب فردی است. نبود مرجع اطلاعات، حجم اندک پژوهش‌های انجام شده و عدم اطلاع‌رسانی و کمبود سمینارهای برگزار شده در سال می‌تواند مهم‌ترین دلایل آن باشد. نظام آماری ضعیف و عدم وجود حمایت جدی از پژوهش‌های مرتبط نیز از مهم‌ترین چالش‌های این حوزه است.

بی‌توجهی و ضعف در به‌کارگیری اصول تجاری‌سازی طرح‌های بومی: واژه تجاری‌سازی، واژه‌ای سهل و ممتنع است، با اندک آشنایی به علم اقتصاد مهندسی، می‌توان گفت هر کالایی پس از تولید باید راه خود را به بازار مصرف باز کند. اما این فرایند بسیار پیچیده، فنی و چالشی است. در حوزه به جهت نبود نیروی تخصصی بازاریاب، عدم رصد بازار به صورت علمی، و نبود شرکت‌های تخصصی توزیع علمی به روز شده از دلایل به وجود آمدن این چالش است.

کاستی‌های نظارت بر بازار اسباب‌بازی ایران: ساز و کار صنعتی نظام‌مند و تعریف شده‌ای که در آن تولید، عرضه و تقاضا کنترل شود، برای بازار اسباب‌بازی ایران وجود ندارد. به دلیل نبود همکاری لازم بین دستگاه‌های اجرایی و نظارتی کشور و شورای نظارت بر اسباب‌بازی، نقض در ساختار نظارت بر واردات، توزیع، تولید و عرضه اسباب‌بازی، کنترل و ردیابی اسباب‌بازی‌ها در داخل کشور امکان‌پذیر نیست. عدم نظارت پیش از تولید مثلاً بر اقلام چاپ شده یا نبود ضمانت اجرایی الزام اخذ مجوزهای لازم نیز از دیگر دلایل به وجود آمدن این چالش است.

مشکلات تولید اسباب‌بازی دارای پیوست فرهنگی و طراحی شده بومی در داخل کشور: به دلیل وجود مشکلات گوناگون در واحدهای تولید اسباب‌بازی، اسباب‌بازی‌های داخلی، از نظر طراحی در وضعیت بدی به سر می‌برند. برخی از تولیدکنندگان پذیرفته‌اند که برای پایین آوردن قیمت تمام شده محصول، مجبور به استفاده از مواد اولیه ارزان می‌شوند که کیفیت محصولات را پایین می‌آورد. اما چالش مهم‌تر نبود نیروی تخصصی طراحی ایرانی در بازار اسباب‌بازی است. بیش‌تر اسباب‌بازی‌های تولید داخل، از نمونه‌های خارجی کپی شده‌اند. استفاده از شخصیت‌های کارتونی خارجی در طراحی اسباب‌بازی‌ها (به ویژه عروسک‌های ساخت داخل) هم مشاهده می‌شود.

نبود بسته‌های حمایتی از تولید داخل: در ایران، با توجه به این که بهره‌مندان اسباب‌بازی خُرد هستند، قانون «خرید تضمینی محصولات تولیدی» می‌تواند یک راهکار مناسب باشد، زیرا یکی از مشکلات موجود در بازار اسباب‌بازی ایران، تولید بدون ضمانت خرید است. ارگان‌ها، آموزش و پرورش و دیگر فضاها، مرتبط با کودکان الزامی به خرید محصولات تولید داخل احساس نمی‌کنند.

بی توجهی به رعایت پیوست فرهنگی در اسباب بازی های تولید شده در ایران: پیوست فرهنگی از مفاهیم نوست که در پی واژگان راهبردی «مهندسی فرهنگ»، «مهندسی فرهنگی» و «مدیریت فرهنگی» از سوی مقام معظم رهبری طرح شده و توجه بسیاری از مراکز علمی و تحقیقاتی پژوهشگران را به بعد عملیاتی و تأثیرگذاری این موضوع در مدیریت فرهنگی کشور جلب کرده است. عدم وجود حس مسئولیت در قبال نام و نشان فارسی در بین تولیدکنندگان نیز از دیگر مسائل مطرح است.

آگاهی اندک دستگاه های اجرایی از نیازهای جامعه و فرهنگی بودن اسباب بازی: برنامه ریزی و سیاست گذاری های کلان کشور در حوزه کودک و نوجوان، بر پایه نیازسنجی دقیق و بررسی های هدفمند مبتنی بر اصول روان شناسی و جامعه شناسی نیست. عدم وجود بسته های حمایتی صنایع فرهنگی در این حوزه

نبود استانداردهای لازم و بی توجهی به رعایت آنها در تولید محصولات: برخی از واژگان در بین مردم دارای بار مثبت و اعتمادبخشی هستند و سبب محبوبیت بین مخاطبان می شوند. «استاندارد» و توجه به آن در جامعه از چنین واژگان است.

نبود زمینه های لازم برای مالکیت فکری طرح: با وجود شورای نظارت بر اسباب بازی در داخل کشور و ثبت آثار طراحان، اما امکان پیگیری حقوق مالکیت فکری و پشتیبانی نکردن دستگاه های نظارتی از مصوبات شورای نظارت بر اسباب بازی، همچنان یکی محصولات داخلی وجود دارد.

وضعیت نامناسب عرضه اسباب بازی در بازار: یکی از مشکلات اصلی صنعت اسباب بازی در کشور، وجود شرکت های بازار محصور است که بیشتر آنها دغدغه فرهنگی ندارند و صرفاً به دنبال فروش بیشتر هستند. این در حالی است که به جرأت می توان گفت تعداد مجموعه های تخصصی فروش اسباب بازی و تربیت کننده نیروی تخصصی این حوزه بسیار اندک هستند.

نبود صنف و یا اتحادیه اسباب بازی: یکی از مهم ترین مشکلات صنعت اسباب بازی کشور، نداشتن صنف و اتحادیه است و نداشتن صنف در حوزه اسباب بازی، مانع از شکل گیری قوانین و مقررات می شود.

عدم رسمیت تولیدکنندگان اسباب بازی: کوتاهی عمر شرکت های تولیدی، عدم شفافیت مالیاتی و بیمه، عدم رسمیت و ثبت درست شرکت ها، ناآگاهی از قوانین حقوقی تجارت این صنعت را به صنعتی زیرزمینی تبدیل کرده است اگر بتوان به آن صنعت گفت. بسیاری از شرکت ها در شهرک های صنعتی مستقر نیستند و توان استفاده از تسهیلات حمایتی واحدهای صنعتی را ندارند.

دبیرخانه شورای نظارت بر اسباب بازی